

Важливий крок до беатифікації Митрополита Андрея Шептицького

У четвер, 16 липня 2015 року, Папа Франциск прийняв на приватній аудієнції кардинала Анджело Амато, СДБ, префекта Конгрегації у справах святих, під час якої затвердив декрети цього відомства, котрі стосуються визнання героїчної чесноти кандидатів на прославу. Першим у цьому списку є слуга Божий Андрей Шептицький, Львівський Митрополит УГКЦ.

Інші три кандидати до проголошення блаженними — це італійський єпископ Джузеппе Карраро, мексиканський священник Агостіно Рамірес Барба та італійський францисканець о. Сімпліціано Мареска.

Підтвердження героїськості чеснот — це один з етапів процесу, після якого для беатифікації потрібно підтвердження чуда, отриманого за заступництвом кандидата на прославу. Про це інформує Радіо Ватикан.

Беатифікація (лат. Beatificatio) — це акт зарахування тієї чи іншої особи до лику блаженних, це своєрідний „нижчий щабель” в процесі підготовки канонізації — безпосереднього зарахування до сонму святих.

за ugcc.org.ua

Митрополит Андрей Шептицький.

Празник у Хшанові

Вже від кількадесяти років, від примусового оселення в місцях, з яких скоріше режим виселив інших, наш народ щороку паломничить до місця-символу, що на Вармії та Мазурах, місця, де віддано працював від першого дня, коли зійшов із товарного вагону, отець митрат Мирослав Рінецький.

Цього року, 11 липня, в архиєрейській літургії з нагоди величного празника св. Апостолів Петра і Павла, яка була відслужена у Хшанові біля Елку (вармінсько-мазурське воевідство) взяло участь більше тисячі вірян нашої Церкви.

Починаючи від кінця 40-их років минулого століття Хшаново серед греко-католиків

в Польщі набирало щораз-то більшого звчнення, бо ж було воно самотнім місцем до якого, користуючися лише мовленими інформаціями, їхали українці греко-католики з усіх закутків країни, щоби отримати душпастирську полсугу. А в яких це скромних

(Закінчення на 3 сторінці)

У цьогорічній прощі до Хшанова взяло участь більше тисячі вірян.

Преображення Господнє

Свято Преображення Господнього відзначають 6 серпня християни, які живуть за Григоріанським календарем. Це свято сягає IV століття. Починаючи від VI століття, воно поширюється в усій Східній Церкві під назвою «Господнє Преображення». У цей же день Православні та Греко-Католицька Церкви в Україні вшановують святих київських князів — Бориса і Гліба (у хрещенні — Романа та Давида).

В основі цього великого християнського свята Преображення Господнього — євангельські події, описані трьома євангелістами: Матеем, Марком та Лукою. Наприкінці свого земного життя Ісус Христос відкрив своїм учням, що має постраждати за людей, померти на Хресті і воскреснути. Після цього Він узяв з Собою трьох апостолів — Петра, Якова та Івана — на «високу гору».

На очах апостолів Ісус преобразився: Його обличчя засяяло, а вбрання зробилось сліпучо білим. Біля нього, уособлюючи Закон і пророків, з'явився Мойсей та Ілля. Світла «ясна» хмара огорнула їх, а голос із хмари промовив: «Цей мій улюблений Син, що Я його влюбав: його слухайте» (Мт. 18,5). За мить апостоли вже не бачили нікого, крім Ісуса.

Преображенням на горі Ісус Христос показав своїм учням Славу свого Божества щоб вони під час Його майбутніх страждань і хресної смерті не похитнулись у вірі.

В деякій мірі свято Преображення пов'язано також із старозавітним святом Кущів. Петро запропонував Ісусу зробити на горі три кущі (намети). У свято Кущів здійснювалось освячення плодів (як і у свято Преображення). На Сході на початку серпня досягають зернові і виноград, які християни приносять у храм для посвячення на знак вдячності Богу за урожай. Частина цього врожаю в перші століття християни жертвували у храм для звершення тайнства Євхаристії.

Традиційно Преображення пов'язують з горою Тавор. Однак

(Закінчення на 2 сторінці)

«Небезпечний» Митрополит Шептицький

У радянський час окремих відділ КДБ працював лише над тим, щоб обріхувати ім'я Митрополита УГКЦ Андрея Шептицького. Попередник КДБ — НКВС за життя митрополита завів проти нього таємну справу і вербував людей, щоб стежили і доносили на провідника Церкви. Чому радянська влада і німецькі окупанти боялися митрополита Андрея Шептицького? Чому досі постать митрополита для окремих сил є небезпечною?

Митрополит Андрей Шептицький прагнув і працював задля єдності «Христової Церкви» і мріяв про українську незалежну державу, наділену християнською душею. Власне, така його позиція та ідея життя найбільше викликала боязнь в окупантів.

Коли у вересні 1939 радянська влада запанувала в Галичині на 22 місяці, то не наважилась арештувати чи знищити митрополита Андрея. Надто впливовим провідник церкви був у світі і не тільки серед своїх вірних. «Цю владу можна пояснити лише диявольським впливом на маси людей», — писав у 1939 році Митрополит Андрей.

Влітку 1941 року радянського окупанта змінив інший — німецький. Одразу на тлі жаклих звірств, що чинили в Галичині комуністи, німецька влада багатьма людьми сприйнялася як рятівник. Але невдовзі всі побачили, що в окупанта — одне обличчя і бажання лише панувати.

Німецькі офіцери відвідали Митрополита на Святоюрській горі і були заскочені його скромним побутом, тим, що на столі була картопля і вода. На що Митрополита Андрей зауважив, що їсть те, що й його народ. Німецька влада не наважилась арештувати митрополита — провідника Церкви, а відтак не просто графа, а впливову особу.

З приходом радянських «визволителів» вдруге, у липні 1944-го, почалися репресії проти греко-католицького духовенства. Для тоталітарної системи постать митрополита Шептицького надалі була дуже небезпечною.

«Радянська влада боялася митрополита Андрея і, мабуть, основною причиною було те, що вона боялася становлення України як держави. І, відповідно, вбачала в УГКЦ, а, особливо, в її провідникові Андрею Шептицькому велику небезпеку. Митрополит був унікальною особою як народний керманіч. Він зумів створити на базі церковної структури майбутню структуру Української Держави. Тобто, по суті, де-факто, Українська Держава існувала за часів митрополита у тих межах, де існувала УГКЦ. Радянська влада, якщо аналізувати її політику, ступала там, де чула підґрунтя під ногами. Галичина була для неї небезпечною територією, радянські провідники розуміли, що арешт Митрополита ще більше поглибив би кризу у Західній Україні і радянський уряд зустрівся б із протестним рухом і не відомо, чи радянські окупанти надовго б затрималися. Можна собі лише уявити, що було б, якби вони зачепили митрополита чи УГКЦ за його життя. Скоріш за все вони бачили в ньому велику небезпеку для будівництва тоталітарної системи», — зауважив ієромонах УГКЦ Юстин Бойко.

Шептицький не боявся режимів

Диктаторська система тримається на страхі, у який заганає людей. Митрополит Андрей Шептицький бажав української вільної держави для українського народу, вбачав вічне щастя у релігійній єдності, він не боявся жодних режимів. У 1914 році уряд царської Росії арештував Митрополита Андрея і він відбував ув'язнення три роки в Суздальському Спасо-Євфимієвському монастирі (Росія). Після звільнення провідник УГКЦ писав: «Не три роки ув'язнення, а ціле своє життя радо провів би у в'язниці, лиш би тебе, до-

рогий мій український народ, бачити своїм і вільним».

Двічі Митрополит просив в Апостольської столиці дозволу на мученицьку смерть за віру.

Після смерті Митрополита Шептицького 1 листопада 1944 року радянська влада активно взялась за нищення УГКЦ — арештувала владик, монахів, багатьох вірних, скликала псевдособор у 1946 році, на якому було ліквідовано Греко-Католицьку Церкву, яку понад 40 років творив Митрополит Андрей.

Під час судових слухань одним із запитань до засуджених греко-католицьких єпископів, монахів, отців, вірних було, в яких стосунках вони були з Митрополитом. Однак 70 років після смерті провідника УГКЦ радянська ідеологія і далі вбачає велику небезпеку в постаті Митрополита. Під час військової агресії Росії в Криму у 2014 році, коли затримували і арештовували греко-католицькими священиками, то їх називали послідовниками Митрополита Андрея Шептицького і цікавились їхнім ставленням до цієї постаті.

«Думаю, що досі Митрополит Андрей Шептицький є більмом для радянської ідеології, яка ще не вмерла. Можливо, вона доживає останні роки, але вона живе в головах багатьох людей, які пережили тоталітарний режим і вийшли з нього не очищеними. Далеко не треба йти, тому що і у Львові є сили, які, з одного боку, захищають сквер навпроти собору Юра, але реально мають мету — зірвати вшанування ювілейного року митрополита Андрея у Львові. Я переконаний, що за цим стоїть політична сила», — наголосив отець Юстин Бойко.

Шептицький дбав про Церкву і народ

Митрополит Андрей Шептицький був символом боротьби, нескореності УГКЦ, образом катакомбної Церкви, яка після його смерті і ліквідації єдина чинила опір радянській владі і тоталітарній системі, зауважує голова Асоціації єврейських організацій і громад України, дисидент Йосип Зісельс, який домагається від Ізраїльського інституту «Яд Вашем» визнання Митрополита Андрея Шептицького «Праведником народів світу».

«Це зрозуміло, що Митрополит Андрей Шептицький, який був символом цього руху-опору, причому духовного опору, навіював страху радянській владі, тому з ним так і поводитися, з його пам'яттю. Взагалі не хотіли, щоб навіть була згадка про Митрополита. Нині, у рік вшанування Митрополита, дуже мало книг про нього, не так, якби мало бути, висвітлюють у курсах історії, не так багато знають, яким він був в роки радянської і німецької окупації для України. Згадаймо його подвиг, коли Митрополит врятував десятки євреїв і став прикладом для інших священиків і переховував євреїв», — каже Йосип Зісельс.

«Якби я був народився французом чи англійчиком, я був би то саме зробив, так само я вступив би до чину, до монашого чину східного обряду... Посвячуючись Східній Церкві, справі унії, я мав на оці лиш мотив всесвітнього характеру», — писав Митрополит Шептицький про те, чому він обрав саме УГКЦ.

Родина Шептицьких з Митрополитом Андреем.

Підлюте, Шептицький з проводом пластового табору.

Андрей Шептицький інформував Апостольську столицю, зокрема святих отців, про церковну, релігійну, суспільну, політичну ситуацію, говорив про ті потреби, які переживає український народ, писав і про Голодомор в Україні у 1932–1933 роках, просив світ про допомогу для українського народу і не мовчати на зло, закликав відомих людей захищати українців і їхнє право на незалежну держа-

ву. У 1941 році Митрополит Шептицький написав послання «Наша державність» («Як будувати рідну хату»), яке досі актуальне. Він наголошує, що головним чинником у побудові Української Держави є людина і спільнота, а провідники народу мають діяти за принципами чеснот, дбати про добро тих, кому служать, і не зловживати владою.

за: www.radiosvoboda.ua

Преображення Господнє

(Продовження з 1 сторінки)

в Євангеліях немає жодної згадки про назву гори, де відбулося Преображення.

Борис та Гліб, то вони були синами св. князя Володимира Великого. Князь Володимир ще за свого життя поділив державу між своїми 12 синами. Борис отримав князівство в Ростові, а Гліб — в Муромі. Обидва князі, як описується в їх житті, «жили чеснотливим християнським життям і були дуже милосердними до вбогих і знедолених, удовиць і сиріт, тому люди дуже любили їх».

Після смерті князя Володимира 1015 року кияни покликали Бориса, щоб він зайняв великокняжий престол згідно з останнім бажанням князя Володимира. Однак один із синів князя — Святополк Окаяний — самовільно зайняв княжий престол у Києві, скориставшись відсутністю Бориса. Борис і Гліб не противилися діям свого брата, а закликали його до пошани християнських засад. Святополк у своїй люті наказав воякам убити братів: Борисові пробив мечем серце, а Глібові перерізали горло 1015 року.

Святі Борис та Гліб.

Празник у Хшанові

(Продовження з 1 сторінки)

умовах все відбувалося, можемо собі тільки уявити, читаючи спогади очевидців, чи розмовляючи з ними, зустрівшись з нагоди празника.

68 років від першої у цьому місці літургії (чого мабуть навіть у найтайніших мріях не міг уявити покійний отець Ріпецький) її очолив владика нашої Церкви, пресвященний Євген Попович — Єпископ Помічник Перемишсько-Варшавської Архиепархії. Він також, звертаючися до присутніх, поміж якими було немало тих, хто запам'ятав отця Ріпецького особисто, між іншими, відзначив:

«Не забувайте про Хшаново, це місце-символ, це місце, де все почалося, це джерело нашої живої віри, яке почалося від присутності тут покійного отця...»

Ісус Христос, передаючи апостолу Петру, владу ключів, міняючи йому ім'я, називаючи його скалою, на якій він побудує свою Церкву, сказав одночасно, що сили пекла її не переможуть.

Дорогий брате, дорога сестро! Дорогі молоді приятелі!

Тримаючися Петра, як це робили наші попередники, визнаючи нашу справжню віру, це, що наша віра і спасіння в Христі, сину Бога живого, живучи у любові, яку визнає Петро, будьмо переконані, що зло ніколи не переможе в нашому житті. Воно ніколи не буде мати останнього слова. Добро буде тим, на якому будемо будувати життя наше, життя наших спільнот і нашої Церкви.

Сьогодні, у цей святий день верховних Апостолів Петра і Павла годиться ще згадати незломних пастирів нашої Церкви, пам'ять яких в окремий спосіб возвеличуємо в цьому році. Це священник нашої Церкви отець Михайло Вербицький — парох, проста людина з села Млини, що біля Перемишля. Він увійшов в нашу історію, як великий любитель Господа Бога, своєї Церкви і свого народу. Він є автором мелодії до гимну України.

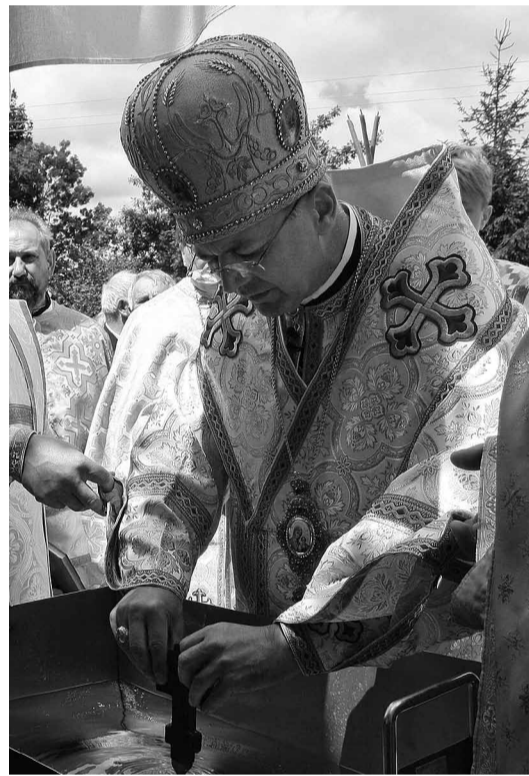
Друга постать, дуже велика, це Слуга Божий Андрей Шептицький. В цьому році відзначаємо 150-ту річницю від дня його народження. Був це справді добрий пастир, який цілим серцем полюбив свою отару, своїх вірних.

Згадаймо ще сьогодні й наших владик, всіх наших єпископів, які мають вести наш народ до Божого царства, щоб вони, де не були б поставлені, всюди свідчили, як Апостоли Петро і Павло, правду, що наше спасіння в Христі, що наша надія в Петрі. Молімося за них, щоб були незломними пастирями для свого стада...».

Після Божественної Літургії була ще відправлена Панахида в наміренні отця Мирослава Ріпецького та його дружини Євгенії. Владика також, разом з присутніми отцями, освятили воду на завершення празника. Потім усі подалися на спільну, досконало забезпечену наїдками та напитками трапезу на прицерковному майдані, щоби ще при нагоді відновити знайомства і порозмовляти на різні теми.

Прочани роз'їхалися до своїх домів певні, що повернуться до Хшанова через рік, бо це місце дійсно стало паломничим центром, до якого прибувають набрати духовних сил і скріпитися у вірі та в усе, що найдорожче у житті.

Богдан Тхір

Кир Євген Попович довершує чину посвячення води.

Храм і хліб

Повідомлення про посвячення нових місць для молитви стали в нас рутинною. Широке окреслення «місце для молитви» вжито для того, щоб не оминати конструкції, яка — судячи зі знімків з зони АТО — більше нагадує напівземлянку.

Результатом «експансії» греко-католицизму є зведення невеликих за розмірами храмів в суміжних з Галичиною областях за Збручом. В самій Галичині храми постають як там, де їх досі не було, так і в місцях, де нумерично східнохристиянських церков забагато, чим безсловесно підтверджується брак надії на близьке об'єднання спадкоємців Володимирового хрещення.

В сусідній з Україною Польщі частка УГКЦ в іпостасі Перемишсько-Варшавської Архиепархії і Вроцлавсько-Гданської Єпархії продовжує подиву гідний подвиг храмової емансипації, будуючи на західних і північних рубежах країни. В 2015 р. Орнета, Старгард Щецінський, Мендзибуж і Щецінок дали доказ сили духу і жертвенності післядепортаційного останку, закріплюючися тим самим своєю присутністю на місцях переселення.

Одна інформація з останніх тижнів ввела новий вимір до греко-католицького всесвіту. В іспанському місті Уельва, на антиподах Донбасу, немов у контрасті до вкопаної в землю польової каплиці, заробітчани збудували гарну церкву святих рівноапостольних Кирила і Методія.

Храм як носій цивілізації

Кільканадцять років тому в південно-східній Туреччині, поблизу кордону з Сирією, археологи, зокрема німецькі під проводом проф. Клауса Шмідта, здійснили відкриття, яке може радикально змінити дотеперішні погляди на розвиток цивілізації.

Приблизно 10 тисяч років до Р.Х. в місці названому Гобеклі-тепе люди звели мезолітичний храм, який складався з кіл діаметром 10–30 метрів. Для транспортування колон вагою до 50 тон, за відсутності тяглових тварин, потрібна була соціально структурована організація. Залучення до тяжкої праці

(Закінчення на 8 сторінці)

Владика вітає парох Хшанова о. Григорій Столиця.

Хліб та сіль від паломників.

Починається Божественна Літургія.

Каплиця на прицерковному майдані.

Проща закінчилася Панахидою за б. п. о. Ріпецького та його дружину.

Світлі Ювілеї василіянської церкви у Перемишлі

Отці Василіянського Чину, численне духовенство і вірячи, 28-го червня 2015 року, у Перемишлі врочисто відсвяткували подвійний ювілей, а саме: 80-ліття першого посвячення церкви Співстраждання Пресвятої Богородиці отців (ЧСВВ) в Перемишлі і 15 ліття другого її посвячення після 50-річного небуття.

На відзначення радісних ювілеїв приїхали священники з України, Словаччини і Польщі, а також витомиці Семінарії Св. Йосифа в Брюховичах з їхнім ректором (випусником Семінарії при Василіянському монастирі в Перемишлі) ієром. о. Йосафатом Хаймиком.

Святкування почалися зранку о 9.30, відслуженням Молебня до Пресвятої Богородиці, покровительки церкви, в подяці за її опіку і допомогу. Відтак о годині 10-ій Перемишльський Владика, Преосвященний Євген Попович, відслужив Архиєрейську Божественну Літургію. Співслужили: Протоігумен оо. Василіян в Польщі Ігор Гарасим, Протоігумен Словацької Провінції оо. Василіян о. Методій Біланчик, Протоігумен Української Провінції Св. Миколая о. Павло Райчинець, Магістер Крехівського Новіціату о. Іван Майкович ЧСВВ, Ректор Василіянської Семінарії у Брюховичах Йосафат Хаймик, Намісник монастиря Св. Онуфрія у Львові о. Вінцентій Пелих, нинішній Ігумен Перемишльського монастиря оо. Василіян о. Юліан Коваль, о. Марко Максимів ЧСВВ, о. Орест Підлипчак ЧСВВ, Економ Семінарії в Брюховичах (також випусник Перемишльської Семінарії) о. Юліан Хомечко та диакон і питомці Брюховецької Семінарії.

Надзвичайно цікаву і зворушливу проповідь виголосив Владика Євген Попович, в якій пригадав наруги, що їх зазнала церква і з великою теплотою дякував усім, хто був причетним до лікування її ран. Цілу Службу Божу прикрашав своїм чудовим співом церковний хор під мистецьким керівництвом довголітнього деригента пана Павла Любовича.

На закінчення, Протоігумен Ігор Гарасим та Ігумен о. Юліан Коваль, щиро подякували Владіці Євгенові за те, що своєю присутністю між нами і відправою Архереїської Служби Божої, звеличав наші святкування, надав їм врочистого характеру.

Окремо о. Юліан дякував духовенству і всім численним присутнім за спільну молитву на прославу Господа Бога і Пресвятої Богородиці.

Делегація від мирян також подякувала Преосвященному Владіці Євгенові, даруючи квіти.

Подяку і квіти отримав також люблений усіма прихожанами церкви, Ігумен о. Юліан

Коваль, який від 2009 року, як каже приказка, «в поті чола» продовжує діло повернення церкви первісної краси, розпочате першим після 1996 перемишльським Ігуменом о. Тимоїєм Фешом.

По закінченню врочистостей у церкві, о. Юліан запросив усіх присутніх до залу у підвальній церкві, на товариську зустріч за кавою.

Авторка нинішньої статті раніше вже писала про історію Василіянської церкви Співстраждання Пресвятої Богородиці в Перемишлі, але для кращого розуміння трагічної долі церкви, яка віддзеркалює таку ж саму трагічну долю українців Засяння, коротко пригадаю читачам історичний нарис церкви.

15 грудня 1913 року, в Перемишлі поселилися монахи ЧСВВ в купленому будинку при вулиці, тоді Св. Івана, а нині Салезіянській, і тут заснували монастир та каплицю.

У 1914 р. повстав задум побудови церкви. На превеликий жаль, дорога до реалізації того задуму виявилася довгою й тернистою від самого її початку. В першу чергу потрібно було зібрати кошти, що не було простим, ані легким. Але завдяки жертвності перемишлян, вдалося зібрати досить велику суму грошей. За частину з них оо. Василіани закупили землю під будову і будівельні матеріали. Решта, з трудом зібраних грошей, втратила свою вартість в часі Першої світової війни, а зібрані будівельні матеріали конфіскувала австрійська армія.

Акцію побудови церкви відновлено щойно в 1924 р., за великою підтримкою тодішнього Перемишльського єпископа (нині блаженного) Йосафата Коциловського (ЧСВВ). Але й тоді не обійшлося без різного роду перешкод. Тодішній польський уряд міста Перемишля всіляко намагався завадити в побудові церкви. Кілька разів, на вимогу уряду, потрібно було міняти архітектурні плани. В кінці оо. Василіани мусіли погодитися на побудову церкви не посередині власної площі як хотіли, а в кутку при самій вулиці. Початково заплановану величаву церкву, треба було будувати набагато меншою, вузькою, без бічних нав. 80 років тому, 17 квітня 1935 р., Перемишльський Владика Йосафат Коциловський, звершив Чин освячення нової церкви Співстраждання Пресвятої Богородиці на перемиському Засянні.

Нажаль, лише 10 років церква служила не лише монахам, але й вірянам Перемишля та околиць, бо вже у жовтні 1945 р. Служба Безпеки (УБ) комуністичної Польщі, наказала оо. Василіанам покинути свій монастир і церкву, щоб таким чином затерти всякі сліди існування в Перемишлі монастиря (ЧСВВ), монастирської церкви і українців загалом. Будівлі монастиря і церкви призначено на потреби Воевідського державного архіву. За наказом уряду Перемишля, обитель мала бути пристосована до потреб архіву, але у такий спосіб, щоб втратила сакральний характер і ніколи більше не могла слугувати потребам релігійного культу. Із всіх трьох куполів знято хрести. Усередині церкви споруджено залізобетонні стропи, які роздерли нутро на 3 частини, установлено ліфт і побудовано залізні сходи, брутально зруйновано іконостас і всі розписи, розібрано зовніш-

Святкова Літургія у василіянській церкві на перемиському Засянні.

Учасники Літургії на спільній фотографії з Владикою Євгеном.

ні сходи і закрито вхід до церкви, щоб ніхто навіть не подумав, що це колись була церква. У чудовій колись театральній залі в підвалах церкви, усі розписи, всі фрески і усі портрети визначних церковних та громадських діячів збечещено і покрито шаром тинку. У монастирі розмістилися бюро архіву.

Здавалося, що церква замовкла назавжди. Але оо. Василіани ніколи не змирилися з тим і довгих 50 років старалися про повернення від держави Польщі своєї власності. Старалися про це почергово: ієром. Павло Пушкарський, ієром. Йосафат Романик, ієром. Мелетій Білінський, та нажалі безуспішно.

Щойно в 1991 році тодішній Протоігумен ЧСВВ, а нині єпископ Василь Медвіт позитивно завершив важку і затяжну боротьбу. Саме 1 жовтня 1991 р. Майнова Комісія ухвалила рішення віддати церкву і монастир отцям Василіянського Чину з застереженням, що ще 5 років цілий комплекс буде вживатися архівом. Таким чином, щойно 25 жовтня 1996 р. тодішній Протоігумен ЧСВВ (нині також єпископ) Володимир Ющак, отримав вимріяні ключі до цілої обители, а властиво до тотальної руїни.

Першим ігуменом Перемишльського монастиря ЧСВВ призначено ієром. Тимоїєм Феша. На його плече ліг тягар повернення будівлі сакрального характеру. Свою важку працю о. Т. Феш почав від служіння богослужінь у зруйнованому, і збечещеному, але вже власному театральному залі в підвалах церкви.

10 березня 1997 року, в перший день Великого посту о. Тимоїєм Феш з великим запалом, посвятио, серйозністю і відповідальністю почав реалізовувати поставлені перед ним виклики. Справа не була легкою, бо церква була в цілковитій руїні. Крім того, потрібно було поконувати велику неприхильність, щоб не сказати, ворожість тодіш-

ньої влади Перемишля, яка всіляко намагалася завадити у веденні ремонтних робіт, ускладнюючи всі адміністраційні поладження, ставлячи щораз нові й нові, майже неможливі до виконання вимоги. До того ж, брак фінансів змусив о. Тимоїєя просити українську громаду про жертвенність. Поконуючи всі перешкоди, при помочі Господа Бога і Покровительки церкви Пресвятої Богородиці, а також небаждужих людей доброї волі, які відгукнулися на заклик о. Тимоїєя, ремонт поволі просувався вперед. Розпочато від розібрання залізобетонних стропів, ліфту і залізних сходів, положено новий тинк на внутрішні стіни, покладено підлогу. Далі побудовано вхідні сходи і відкрито вхід до церкви, відновлено фасад. Колишній театральний зал, пристосовано до відправ богослужінь. Установлено іконостас, престол, тетрапод, проскомидійник, і свічники. В цій провізорній каплиці почали регулярно правитися богослужіння не лише для монахів, але також мирян. Монастир треба було пристосувати до умов, в яких могли б замешкати монахи і студенти із новозаснованої тут Семінарії. У зв'язку з тим, в цілому будинку було змінені або відновлені вікна, замонтовано систему опалювання, замінено електричну мережу. Територію монастиря заново огорожено, а в городі побудовано приміщення у вигляді каплиці, в котрій знайшли свій притулок різні елементи зі зруйнованих церков і монастирів.

На свято Чесного і Животворящого Хреста, в 1997 р., Преосвященний Митрополит Перемишльсько-Варшавський Архієпископ Кир Йоан Мартиняк і Владика з Канади, Северіян Якимишин (ЧСВВ), довершили посвячення хрестів на всі три куполи. Щоб будівлі надати вигляд церкви, хрести було поставлено на копулах тимчасово, бо дах і куполи потребували ремонту, якого в той

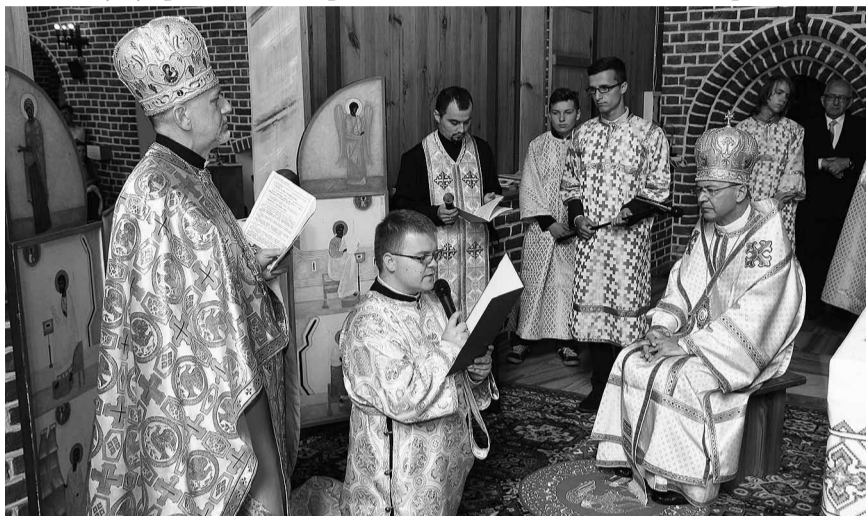
Церква Співстраждання Пресвятої Богородиці на Засянні в Перемишлі.

Ієрейські свячення в Гурові Ілавецькому

Неділя 21 червня у гурово-ілавецькій парафії була днем окремо врочистим й гарним, адже цього ж дня під час Божественної Літургії в місцевій церкві Воздвиження Чесного Хреста відбулися ієрейські свячення. У літургії взяло участь десятьох священиків греко- і римо-католицького віросповідань.

Диякон у супроводі о. митрата І. Лайкіша підходять до жертвенника.

«Вірую в усе те, в що вірувати наказує свята, католицька, римська Церква».

*****

час неможливо було доклати. (Варто згадати, що в часі монтажу хреста на головному куполі, трапилася дивна подія, якої свідками були о. Тимотей і група людей, серед яких і авторка статті, які знизу обсервували радісний момент повернення церкви її християнського обличчя. В часі, коли робітники працювали над укріпленням хреста, на його вершок сів голуб і неустрашено сидів доти, доки робітники не закінчили встановлювати хрест, а після того знісся вгору і по хвилині зник. Пам'ятаю зворушливі слова о. Тимотея, який сказав «Це Дух Святий»).

В 1999 році уставлено в церкві іконостас і все потрібне до богослужіння. Завдяки титанічній праці о. Тимотея Феша, церква неначе воскресла змертвих і наново почала жити духовним життям. Монастир заповнився чинцями і студентами Духовної Семінарії в основному з України. Цей надзвичайно важкий період надлюдської, самовідданої, жертвенної, повної посвяти праці о. Тимотея Феша і людей доброї волі над піднесенням з руїн збезчещеного церковно-монастирського комплексу і повернення йому сакрального і духовного характеру, увінчався радісною подією, якої 15-ліття святкуємо, бо саме в неділю 13 травня 2000 року, Преосвященний Митрополит Перемишльсько-Варшавський, Кир Йоан Мартиняк, у співслужінні з єпископом Василем Медвідом (ЧСВВ), Єпископом Вроцлавсько-Гданським Володимиром Ющакком (ЧСВВ) і численним духовенством, відслужив Архієрейську Божественну Літургію та урочисто вдруге посвятив монастирську церкву Співстраждання Пресвятої Богородиці отців ЧСВВ в Перемишлі.

Однак до повного відновлення колишньої краси храму, ще була

далека дорога. Почергові Ігумени, а саме: о. Юліан Коваль, о. Григорій Столиця, о. Ігор Гарасим, вклали свій вагомий внесок у відбудову церкви. Але чергова хвиля капітального ремонту почалася весною 2009 року з приходом вдруге до Перемишльської обители нинішнього Ігумена ієром. Юліана Коваля, який як і о. Тимотей, опинився перед численними викликами. Знову повстала проблема фінансів. Нащастя, на численні заклики о. Юліана, відгукнулися українці як із Польщі, так і з діаспори, тому при великому особистому zaangażуванні, працьовитості, безкомпромісності, супроти всіляких перешкод і відданості о. Юліана Коваля, можна було продовжувати справу, розпочату о. Тимотеєм Фешом. На тому етапі також не обійшлося без неприхильності влад Перемишля. Наперекір всім клопотам і труднощам, о. Юліанові вдалося відремонтувати дах, відновити всі три куполи, покрити їх мідною бляхою і наново поставити на них хрести, оновити інсталяції громозводів, виконати ізоляцію фундаментів церкви та монастиря, щоб забезпечити перед вологістю, побілити стіни у внутрі церкві і ззовні, відновити Трапезну, відреставрувати, після жорстокої наруги над мистецтвом, театральний зал у підвалах церкви й довести його до першовигляду.

Нині цей святий, храм Співстраждання Пресвятої Богородиці Отців Василіян в Перемишлі (хоч ще чекає на покриття стін розписами), живе повнотою релігійного життя. Його надзвичайно складна історія є доказом того, що в ній живе потужний дух самозбереження і ніким незборима воля існування, на перекір недругам, отже, не виповнився задуманий ними план.

Анізія Путько-Стех

Чину поставлення у пресвітера удостоївся диякон УГКЦ Ігор Губач, випускник Люблінського Католицького університету, парафіянин місцевої греко-католицької спільноти. Головним святителем був владика Перемисько-Варшавської Митрополії Євген Попович, який тут же, в Гурові Ілавецькому (і в Лелькові) в роках 1995–1996 виконував обов'язки пароха.

Врочистість, у якій, крім місцевих вірян, взяло численну участь багато гостей з сусідських парафій, мала для спільноти дуже символічний характер. Отже, саме чверть століття тому, в неділю 20 травня 1990 року у цьому ж храмі священичі і дияконські свячення прийняли для нашої Церкви двох випускників люблінського університету. Тоді чину поставлення у пресвітери уділив їм перший у післявоєнній Польщі єпископ Української Греко-Католицької Церкви в Польщі Іван Мартиняк, який єпископські свячення отримав 16 вересня 1989 року на Ясній Горі. Обидвома священиками були першими священиками для УГКЦ в Польщі висвяченими місцевим греко-католицьким єпископом.

Складаючи слова присяги диякон, між іншими, мовить: «...вірую в усе те, в що вірувати наказує свята, католицька, римська Церква. Присягаю не мрнувати церковних дібр, ані не заставляти, ані не продавати, ані церковному братству не видавати їх на яку-небудь потребу. Присягаю, що церкви і парохії, що її мені призначать, до кінця життя мого не залишу, але тільки про неї старанно дбатиму, ані не буду переселюватися на іншу парохію чи до іншої єпархії без пастирського на це благословення».

Підсумовуючи цю величну, але одночасно й зворушливу (бо ж «він від нас») для спільноти подію владика Євген Попович, а також парох о. митрат Іван Лайкош відзначили, що щойно відслужена літургія й чин свячень показали на живучість гурово-ілавецької парафії, яка навіть у наших вельми складних часах, коли негативно розвивається ситуація в Україні, живе нормальним життям, свідцтвом чого була дана урочистість та присутність на ній великого числа вірян, які приїхали тут, щоб спільно помолитися.

(ред)

Новоієрей з Владикою, співсвятителями та родиною.

*****

Розмова з др. о. МИКОЛОЮ КОЗИЦЬКИМ, парохом УГКЦ св. В. Великого в Кентшині

Де рідною розмовляють старші, там нею спілкуються і нащадки

— Ви вже понад п'ять років здійснюєте своє покликання у кентшинській парафії. Які її особливості найпомітніші?

— На жаль у наших парафіях особливо по селах і менших містах зменшується кількість пастви на користь більших парафій таких, як Ольштин. Але люди все таки є і залишаються вірними своїй церкві, що можна було робачити і під час ювілею 25-річчя. Виступали й наші діти. Отже оце наше спільне буття і спільна молитва дальше триває.

— Слідкуючи за історією нашого перебування на Вармії та Мазурах, ми спостерігаємо, що спочатку і першими виникали сильні парафії по селах, ось хоча б на Кентшинщині в Асунах чи байорах Малих. Потім сільські парафії почали зменшуватися на користь Кентшини чи Решля. Чи наші люди, які виводяться з цих парафій,

(Закінчення на 7 сторінці)

Кентшинській парафії – 25 років

Переміни, що почалися в Польщі після відомого 1989 року, не відбулися без впливу й на українську громаду. Одною з очевидних ознак вагомих змін (пропускаючи всякі інші аспекти) в країні стало будівництво, зокрема у північній її частині, нових храмів Божих, прикрашених характерними куполами. Це були нові греко-католицькі церкви, архітектура яких зокрема новою естетичною якістю доповнила вармінсько-мазурські краєвиди.

Одною з перших, будованих від підвалів у вармінсько-мазурському воевідстві церков, появилася ця у Кентшині. Її проект виготовив архітектор Яцек Мермон з Перемишля, натомість будівельні роботи почалися навесні 1993 року та тривали до осені 1996 року.

Греко-католицька парафія св. Василя Великого у Кентшині була заснована вже 1989 року завдяки заходам Отців Василиян, а зокрема о. Теодозія Янківця ЧСВВ та о. Василя Медвіта ЧСВВ.

20 червня в цьому році кентшинська громада врочисто святкувала свій срібний ювілей.

Як читаємо у ретельно надрукованому з нагоди ювілею буклеті, перше греко-католицьке богослужіння у Кентшині «...було відправлене 31 грудня 1989 р. в лютеранському костелі, гостинністю якого парафія користувалася до 6 січня 1996 року. Першим парохом став о. Тимотей Феш ЧСВВ, який на початку 1990 р. розпочав підготовку до спорудження нового храму. Через два роки придбано земельну ділянку, яку 12 липня 1992 р. урочисто посвятив Владика Іван Мартиняк.

7 січня 1996 р. кентшинські парафіяни відсвяткували перше Різдво у новозбудованому храмі. 11 жовтня 1997 року Митрополит Іван Мартиняк, у численній присутності духовенства та вірних, довершив посвячення святині. Була це перша греко-католицька церква, побудована на Вармії і Мазурах. Свій храм парафіяни побудували власними силами і за власні кошти. Допомогали також вірні сусідніх парафій, особливо з Асун, Байор Малих, Решля, Острога Барда та Бартошиць.

1999 року споруджено іконостас, автором якого є Богдан Коваль з Калуша, іконописець — Валентина Бірюкович з Києва. Іконостас був посвячений 14 січня 2000 року. Влітку цього ж року над головним входом до храму появилася мозаїка Пресвятої Богородиці-Оранти, зроблена художником Андрієм Дудкою зі Львова.

2005 року збудовано дзвіницю з трьома дзвонами, яку 19 серпня 2005 р. урочисто посвятили Митрополит Іван Мартиняк та Владика Володимир Ющак ЧСВВ».

Про кентшинську церкву автори пишуть, що «це не лише культова споруда, це також місце для проведення багатьох релігійних та культурних заходів, що відбуваються у церковному залі. Тут проводяться концерти, виставки, святкові зустрічі парафіян, художні конкурси тощо. Це також місце, де від початку існування парафії ведеться навчання релігії для дітей та молоді. До 1997 р. лекції

релігії учням середніх шкіл читали Сестри Службниці НДМ, а від того часу — Сестри Чину Святого Василя Великого».

За час свого існування парафією опікувалися отці: о. Тимотей Славомір Феш, ЧСВВ (1989–1996), о. Юліан Богдан Коваль, ЧСВВ (1996–2001), о. Павло Мартин Старух, ЧСВВ (2001–2009), о. Миколай П. Козіцький, ЧСВВ (від 1 жовтня 2009 р. — до сьогодні).

Святкову літургію з нагоди ювілею очолив перемиський владика Євген Попович. У слові до вірян, священників, монахів та монахинь, запрошених гостей владика, між іншими, відзначив:

«Ювілей, це нагода до рефлексії, підсумків та задумання над минулим життям, але й також певних планів на майбутнє. Коли відзначаємо свій день народження, ювілей подружнього життя чи будь-яку іншу подію, важливу для нас подію, радіємо. Але ювілей парафії, спільноти, перевершує всі наші індивідуальні ювілеї. Бо ж у цих домашніх беремо особисту участь, а тут маємо цілу спільноту. Це ювілей спільний для всіх нас. І малі діти, і старі, немічні, і ті, що вже відійшли від нас — ми всі тут присутні. Разом відзначаємо це велике свято...»

Дорогі у Христі! В цей святковий день всім вам душевної радості, що ми разом зробили велике діло, що зробили велику річ. Бажаю вам сили духа на наступні роки, щоб ви дочекали наступного ювілею. Отже ви, повні сили, повні Духа святого, повні довіри один до одного, працюйте у напрямку, щоби ваша спільнота розрослася, щоби цей храм завжди був таким прекрасним, як сьогодні. Щоб у цьому храмі були живі фрески, якими є ви...

У храмі все починається. Святий Папа Іван Павло II одного разу, під час одної з мандрівок до Польщі, коли був у Вадовицах, сказав одно — його думка біжить до церкви і хрестильниці, де все почалося. Отже, до храму. І ми повинні мати цю свідомість, що все починається в церкві.»

З нагоди ювілею, поміж іншими, з вітальним словом виступив також ординарій мазурської дієцезії Костела Євангелицько-Аугсбурського — єпископ Рудольф Бажановський. З гостини храму цієї спільноти кентшинські греко-католики користали до моменту збудування власного.

Цей святковий день завершився традиційним спільним обідом і розмовами на поточні теми. Особливо приємно було зустрітися з давніми парохами і послухати новин зі світу.

(ред)

Храм св. Василя Великого в Кентшині.

Запрошені на празник парафії та церкви достойні гості.

Початок святкової Божественної Літургії.

Грамота о. Миколи Козіцькому ЧСВВ від перемиського Митрополита.

З поетичним словом виступають кентшинські діти.

Спільна фотографія на закінчення Літургії.

У двадцяту річницю парафії в Орнеті

Свій двадцятилітній ювілей у сонячну суботу 27 червня відсвяткувала парафія блаженного Омеляна Ковча в Орнеті. Був це також день посвячення храму та покладення у його жертovníку мощей святих.

Вітаючи у порогах храму перемиського владику парох, о. Іван Галушка віднісся до часів, коли ми офіційно не існували, молилися у піднайнятих храмах, а про будівництва власних ніхто навіть не пробував думати. Були це спогади мешканця села Севороги: «Пополудні перевезли з Коросна весь будівельний матеріал, який о. Омелян Ковч таємно заготовляв. Зійшлися люди, приїхав отець, закінчила робота. Ми разом працювали всю ніч, а як настав ранок — церква стояла готова! Був престол, кивот, тетрапод, намісні ікони, усе прибрано вишиваними рушниками. Діти внесли китиці квітів. Близько сьомої години вдарив дзві. Збіглися чи не всі, хто лише був у нашому селі. Отець поблагословив престол, інформуючи, що врочисте посвячення церкви буде пізніше, і став до Служби Божої».

Ці слова нагадали присутнім, що часом дорога до свого храму далека і доводиться інколи на нього довго чекати.

Парафія в Орнеті була заснована у 1995 р. з ініціативи пароха Пененжна о. Артура Масля, який також став першим парохом Орнети. Декрет про заснування парафії підписав 1 серпня 1995 р. перемисько-варшавський ординарій Іван Мартиняк. Перша літургія була відслужена у свято Христа Чоловіколюбця в каплиці при вул. Ельблонзькій. Потім віряни стали шукати місця на храм. Завдяки прихильності місцевої влади та керівництва

підприємства «Сполем» греко-католики могли купити у місті за символічну злотівку будинок невживаного магазину з призначенням на перебудування його на храм. Першу літургію в ньому можна було вже відправити 23 червня 1996 р.

Потім почалися ремонтно-адаптаційні роботи згідно з проектом виготовленим п. Дарією Келлер. Доглядав їх п. Євген Маціна.

Від 2007 року на парафію декретом Митрополита Івана Мартиняка було призначено о. Івана Галушку. Він також довів до успішного кінця всякі будівельні праці і храм під покровом блаженного отця Омеляна Ковча можна було освятити.

В урочистому посвяченні орнетського храму, між іншими, взяли участь запрошені гонорові гості: п. посол до Сейму РП МIRON Сич з дружиною, заступник лідзбарського старости Ярослав Когут, бургомістр Орнети Ірени Попель, греко- та римо-католицькі священики. Прибуло також багато вірян з сусідських парафій.

У проповіді владику Євгена Попович звернув окрему увагу на витривалість нашого народу у вірі, яка є головною його провідницею в житті. Вона помагає та веде до завершення задумів, які колись могли здаватися неможливими. Прикладом може бути зведення щойно посвяченого храму блаженного отця Омеляна Ковча, а так само будуються ще інші наші церкви в Польщі.

Де рідною розмовляють старші...

(Продовження з 5 сторінки)

а переїхали жити і працювати до Кентшини, чи вони появляються в українському середовищі, зокрема в церкві?

— Буває по-різному. Частина людей появляється і включається в життя парафії і української громади, а частина десь зникає, не приєднується до нашого середовища. Ці люди десь губляться чи то в Кентшині, чи, як розмовляю з іншими отцями, в також значно більших містах. Чи забувають дорогу до свого храму, чи ще щось, чого не можемо окреслити, є цього причиною, але вони не потрапляють до свого храму. Отже не всі по переїздах з сіл до Кентшини чи з Кентшини до більших міст, не завжди знаходять дорогу до своєї хати тобто до свого храму і до своєї громади.

— Зі слів першого кентшинського пароха Тимотея Феши мені довелося почути, що вже понад чверть століття тому, коли починалася історія цієї парафії, частина українців вже відмовлялася приєднатися до неї, бо мовляв «ми не хочемо, бо ходимо вже до костела». Що ж найслабкіші пропадають першими, але масовим цього явища назвати не можна?

— Звичайно, так цього назвати не можна. Навіть ці, хто нащодень не присутній в житті церкви, української громади, приходять на більші свята. Для мене було прикре здивування, коли я прийняв парафію в Кентшині, а раніше був уже в Асунах, що ці люди, які приїжджали до села відвідувати своїх батьків, то тут я їх вже не бачу, хоч вони в Кентшині живуть. Але не можна цього змальовувати в надто чорних тонах, бо ж заходимо до храму, і бачимо, що наші люди є.

— Але все ж таки природною важко назвати ситуацію, коли і діти, а часто, їхні батьки й навіть бабусі чи дідусі, прямо таки в храмі, або біля нього спілкуються з малечю не українською мовою?

— Не є це природне явище. Це, треба сказати ясно, має шкідливий вплив на діти, коли дитина, особливо від старших людей чує виключно польську мову. Коли ходимо з Йорданською водою чи відвідуємо родини, то відчувається, в якій хаті вже рідне слово у спілкуванні не то що між собою, але й з дітьми, не звучить. Де бабусі і дідусі та батьки розмовляють рідною мовою, такою ж українською мовою вільно відповідатимуть і розмовлятимуть і діти. Це відчутно відразу.

— Ваша парафія охоплює лише саме місто Кентшин?

— Це є досить велика розлегла парафія бо під неї підходить також повіт Мронгово. Деякі парафіяни мають до церкви і біля 70 кілометрів хоча б зі сторони Остроленки. Це є велика парафія в територіальному значенні, а не за кількістю вірних. Про саму статистику важко однозначно щось сказати. В картотеці одне, а в храмі що іншого. Відстані сприяються до цього, що часто старші люди не мають чим доїхати, або вірні, які мають господарство і треба їм долати відстань кількадесяти кілометрів в один бік залишаючи все, і тому бувають в храмі на більші свята чи празники. Отже у нас на сухих статистиках, як це робиться в світських організаціях, не можна спиратися. Присутність видно в храмі на літургіях.

Розмовляв Степан Мігус

Чин посвячення храму, це також приміщення у його жертovníку святих мощей: «...Архиєрей, ієреї та всі люди входять в храм. Архиєрей ставить мощі на св. Престоли і поклоняється св. мощам. Тоді на архиєрея накладають митру, а диакон подає йому кадило. Архиєрей кадить тричі св. Мощі і на обидва боки співслужителів. Відтак піддя-

кон підносить воскомастику, а архиєрей бере св. мощі, помазує миром і вкладає їх у скриньочку, заливає воскомасницею та кладе під престіл в середньому стовпі».

У храмі в Орнеті владику запечатав мощі св. пратулинських мучеників, оскільки мощів блаженного Омеляна Ковча це тільки земля з Майданека. (ред)

Орнетський храм Блаженного о. Омеляна Ковча.

Владика Євгена Поповича вітають віряни орнетської парафії.

Процесія з мощами блаженних Пратулинських мучеників.

Традиційна фотографія на закінчення Літургії.

